

Niccolò Ammaniti

Escriptor

Amb 'Tu i jo' (Angle/Anagrama), Ammaniti construeix un text minimalista en què amaga un adolescent introspectiu en un soterrani i el confronta amb la seva germanastra. Número 1 de vendes a Itàlia, el llibre ha estat adaptat al cinema per Bertolucci

XAVIER BERTRAL

“Les promeses es fan per no mantenir-les”

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Tu i jo és un llibre breu, però l'ha fet madurar dins seu durant anys. Hi he pensat durant més d'una dècada. En un primer moment vaig imaginar una altra història, la d'un noi que en lloc de marxar a esquiar amb els seus companys durant la setmana blanca tornava a casa seva i s'amagava al soterrani. El porter avisava els pares, el baixaven a buscar i tots junts se n'anaven de viatge. En tots dos casos, el que volia mostrar era el malestar d'aquest adolescent, Lorenzo Cuni.

En comptes d'aquesta opció, va decidir que era millor deixar el Lorenzo al soterrani. ¿Potser era un repte més gran, per a un escriptor? Si no hagués trobat la relació amb un altre personatge –amb la seva germanastra Olivia–, no sé si me n'hauria sortit: tancar un personatge en una habitació durant una setmana és, a priori, poc interessant. Necessitava que al noi li pas-

sés alguna cosa. És per això que vaig decidir ficar-hi l'Olivia, una noia de 23 anys. D'aquesta manera, encara que fos de portes endins, al Lorenzo li tocava confrontar-se amb el món.

El temps vital explorat a la novel·la és un dels més conflictius, l'adolescència. ¿Vostè també va tenir una adolescència complicada?

Més i tot que ell. Jo era un noi menys decidit, molt més tímid. Els pitjors anys de la meua adolescència van ser els primers: em negava a abandonar la infància. Més endavant em vaig decidir a fer el canvi, i vaig començar a sortir de festa i a anar amb noies. Em vaig endurir.

També el Lorenzo vol deixar de ser una mosca i convertir-se en vespa. Ell fingeix que s'hi converteix. En el meu cas, vaig acabar sent-ho... El Lorenzo no vol ser com els altres, ho vol semblar perquè així el deixin en

“L'ESCRIPTOR HA D'OBSERVARELS ERRORS DELS SEUS PERSONATGES AMB ATENCIÓ I PIETAT”

pau. Ell voldria ser com aquells insectes pal que queden camuflats entre les branques: d'aquesta manera els perills que poden amenaçar-lo passen de llarg.

¿La gran presència d'animals al llarg de la novel·la és una picada d'ullet als seus estudis de biologia? La meua manera d'interpretar el món s'assembla més a la de l'etòleg –que estudia el comportament dels animals– que no pas a la del psicòleg.

L'estada del Lorenzo al soterrani recorda el mite de la caverna.

M'agrada, aquesta idea! A la caverna de Plató els homes descobriren el que passa a fora a través de les ombres. Accedeixen al coneixement a partir de la representació del món. Al Lorenzo li passa el mateix: ell interpreta el món recordant objectes i a partir de l'evocació del passat. Al soterrani només

hi ha objectes rebutjats, que en algun moment han format part del món però que han quedat oblidats allà baix.

El fet que l'Olivia sigui una germanastra també pot fer pensar en les ombres. És com si fos una idea de germana: l'ha vist molt poques vegades, amb prou feines la coneix. M'interessava que fos una germanastra perquè així només compartia la meitat dels gens amb el Lorenzo. Hi ha, alhora, una familiaritat i una distància d'origen, entre ells dos. M'interessava explorar l'ambigüitat i ambivalència d'aquesta relació.

L'Olivia arrossega un gran problema: és drogoaddicta.

L'addicció és determinant, en l'Olivia. Quan baixa al soterrani és perquè ha decidit començar a rehabilitar-se, i allà baix li toca superar una crisi d'abstinència.

L'entrada de la droga al llibre era un problema més: ¿com resoldre la història sense ser moralista?

Vull explicar les coses tal com les veig, sense jutjar-les. L'escriptor ha d'observar els errors dels seus personatges amb atenció i pietat.

El Lorenzo llegeix *El misteri de Salem's Lot*, de Stephen King.

És una novel·la de vampirs. No poden veure la llum, han d'estar sempre amagats en llocs foscos. Aquesta idea lliga amb el pas pel soterrani del Lorenzo i l'Olivia, però també és un homenatge a Stephen King, un dels últims grans narradors nord-americans. Les seves històries tenen una dimensió èpica i donen una imatge molt ambiciosa dels Estats Units. A *Tu i jo* també hi surt citada *La trilogia de la ciutat de K.*, d'Agota Kristof, una història que m'agrada molt amb dos germans de protagonistes.

El misteri de Salem's Lot no és l'única incursió en el fantàstic que trobem al llibre. El Lorenzo explica una història a la seva àvia en què una màquina de netejar piscines programada per matar Saddam Hussein en fa una de grossa.

El Lorenzo no sap com acabar el conte perquè trobar un final és sempre problemàtic, però en el cas de la narració fantàstica és més senzill que en un desenllaç realista. Les vides tràgiques s'expliquen des del final. S'oblida tota la resta –el caràcter, els bons moments de la seva vida– i això és un error.

Fer promeses també és un error?

Les promeses es fan per no mantenir-les. El dia a dia s'acaba imposant en el moment en què vas prendre aquella decisió que en principi havia de ser per sempre. ◆